

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

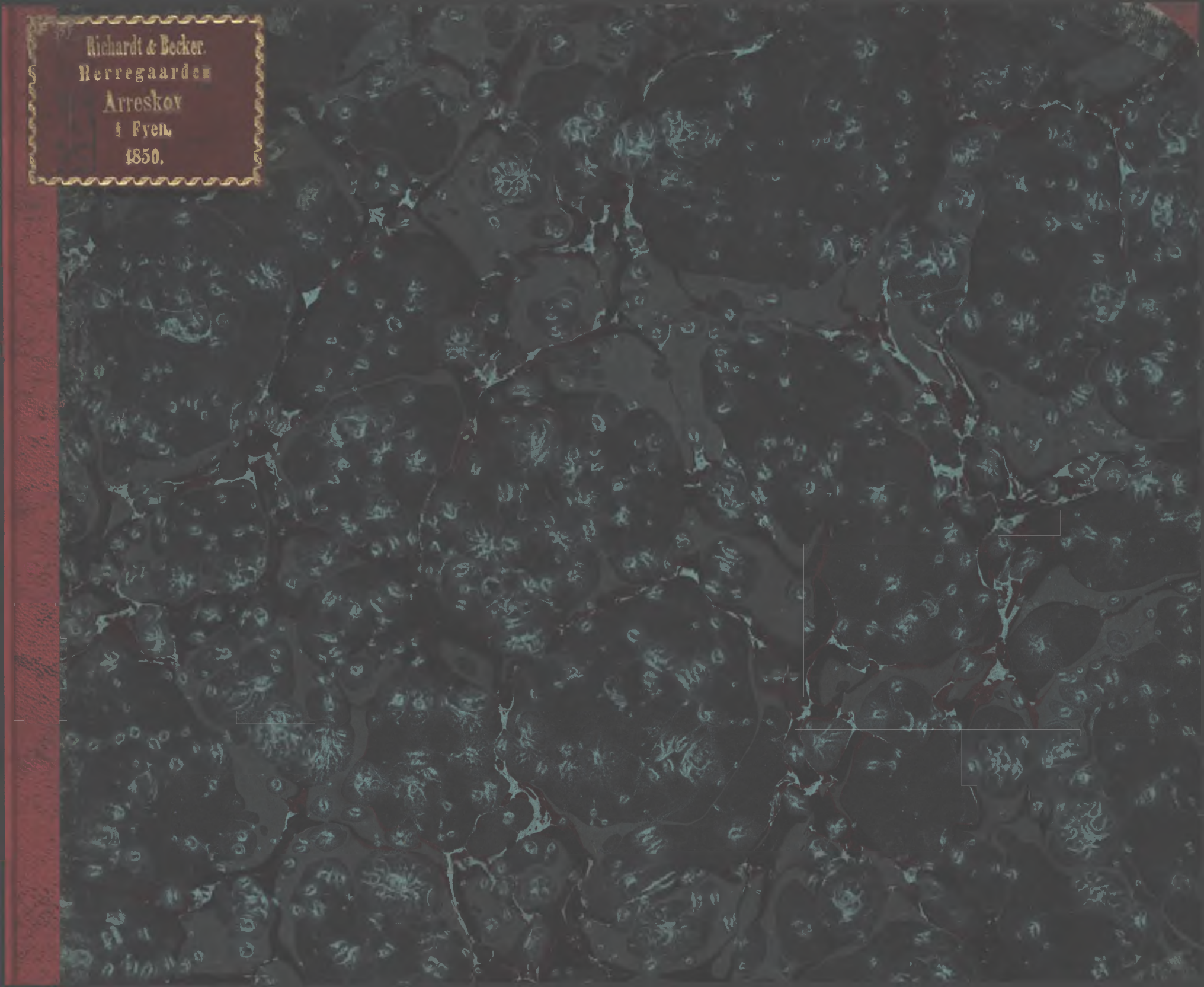
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt & Becker.
Herregaarden
Arreskov
i Fyen.
1850.

F. Richardt del. A. Noylen.

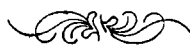
C.A. Reitzels Forlag.

Has. Barentsen & Co lith. Indt.

ARRESKOV

i Fyen, opført 1558 - 73.

Arreskov.

Denne smukke Gaard, indtil 1833 „Residents“ i Grevskabet Muckadel, ligger ved den nordøstlige Bred af Arreskov eller Hleninge Sø, i Øster-Hæsinge Sogn, Salling Herred i Svendborg Amt, 1½ Mill Nord for Faaborg. Den bestaaer af en anseelig to Etages grundmuret Hovedbygning, med fire sammenbyggede Fløie og et Taarn paa den søndre Side: den har været omgivet af Grave, som endnu kunne kjendes. Denne prægtige Bygning er opført 1558—73 af Erik Rosenkrands til Kjerstrup og Fru Selvig Sardenberg, der til Erindring i Porten have opsat en ret mærkelig Steen med Buezirater og en Afbildning af den hellige Trefoldighed, nemlig Gud Fader med den korsfæstede Frelser i Armen og Anden svævende som en Due over deres Hoveder; dertil en Indskrift, som lyder saaledes:

Help the helligh Trefoldhighed

War teg før Styld ¹⁾ Løghu løst Refnet Berloment ²⁾ och Kief ³⁾

Eller tv bortkaster thin Erre Helbrede oc maffe Lif.

Arreskov fonderit som den nu stahr ar 1558. Erik Rosenkrands lod fete thete Porthus och stentafler Anno 1573. Thet stenhus nest ud am ¹⁾ ær bigt Anno 1568. Fru Selvig Sardenbierch.

Man foreviser et Par gamle Malerier af Kong Erik Floppenning og Abel, med dansk og latinsk Indskrift, hvilke udgives for at være samtidige Portraiter og ved det gamle Arreskovs Udælgelse flyttede bort; det Usandsynlige for ikke at sige Umulige ved deres Opbevaring indtil vore Dage er altfor siensfaldende til at det behøver videre at omtales, men Malerierne ere desuden siensynligt fra det 16de Aarhundrede og rimeligvis forfærdigede ifølge Erik Rosenkrands's Bestilling som en Erindring om Gaardens tidligste Historie.

Arreskov er nemlig den ældste danske Herregaard og var allerede til før Midten af det 13de Aarhundrede eller for over 600 Aar siden, hvorimod det er en Fabel at det 1210 tilhørte Knud eller Claus Urne, Dronning Dagmars Hofmester, eller senere Dronning Philippas Hofmester, Hr. Ib Urne den stærke.

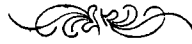
1) Lyveri.

2) Strid.

3) Riv.

1) Eller snarere „udt aan“ 2: ved Aæn.

Arreskov.

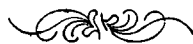

Arreskov, Svendborg og Skjelskør med mere Gods hørte til Abels Fædrenegods, som han eiede efter Valdemar Seier, og han har rimeligviis opført den første befæstede Borg paa Stedet, ved Naens Udløb i Arreskov Sø, nogle hundrede Alen Sydoft for Gaarden, hvor et usædvanligt stort Boldsted tyder paa et for hiin Tid meget anseeligt Slot; det bestaaer af en langagtig Fiirkant i Ost og Vest, de smalle Gænder dækkede ved Skanser, og Gravene lade sig endnu tydeligt forfølge, ligesom røde Muursteensbrokker bære Vidne om de gamle Bygninger. Under Abels Krig med sin Broder, Kong Erik, har Besætningen paa Arreskov rimeligviis afbrændt det nærliggende Holmeskloster, nu Brahetrolleborg, i Aaret 1243; fem Aar efter, i Aaret 1248, indtog Kong Erik Broderens Gods og Slotte, hvoriblandt Arreskov („Arueskogh“), der saaledes nævnes for første Gang i Historien. 1250 besteg Abel den blodbestænkte Throne, men blev allerede dræbt 1252, hvorefter Svendborg og rimeligviis ligeledes hans øvrige Gods i Fyen tilfaldt Sønnen af samme Navn, hvis Søn, ligeledes kaldet Abel, døde 1287 uden Sønner, men iforveien havde solgt sit Gods til Kong Erik Menved. Arreskov havde imidlertid een af disse Abeler, rimeligviis den Sidstes Fader, overdraget til en Familie, der med Trofskab hang ved den fra Thronen fortrængte Kongeslægt, og af hvilken Marsken Peder Sindsen ved sin forræderiske Flugt gav Anledning til at den unge Kong Erik 1261 tabte Slaget paa Lohede ved Slesvig imod Kong Abels Søn, Hertug Erik, og de med ham forbundne Grever af Holsteen. Hengivenhed imod Abels Huus var rimeligviis Grunden til dette Forræderi, som imidlertid kostede Kongen og hans Moder, Dronning Margrethe, Friheden og Marsken selv Livet, thi han blev i Aaret 1262 til Straf for sit Forræderi hængt tilligemed Peder Tøgesen, der havde deeltaget i Forbrydelsen og altsaa rimeligviis hørte med til de Familier, som i saa lang Tid — i over 100 Aar — med Trofskab hang ved Abels Huus, endnu langt ind i Valdemar Atterdags Tid. Arreskov lod Kong Erik 1264 storme og nedbryde til Grunden, hvilket var det første han foretog sig efter at være kommen løs af Fangenslabet.

Arreskov forsvinder nu i to Aarhundreder af Historien, thi rigtignok siges det i Aaret 1426 at have tilhørt Tue Sardenberg og 1453 en Jeppe Tuesen,

en Brydes Søn og ikke fribaaren, men af disse Efterretninger er den første aldeles urigtig, den anden maa kun forstaaes saaledes at Arreskov var en Brydiegaard eller Avlsgaard, hvor der da gjerne kan have boet en Brydie eller Forvalter ved Navn Jeppe Tuesen i Aaret 1453, thi hundrede Aar senere laac Arreskov under Hvedholm og blev nok først af Rigsraad Jacob Sardenberg till Hvedholm og Sandholt gjort til Hovedgaard og forsynet med Bøndergods. Jacob Sardenberg er meest bekendt af Præsten Hans Madsen i Svanninges Dpoffrelse under Grevens Feide, da denne blev piint for at tilstaae, hvor han havde gjort af Rigsraadens Penge og Kostbarheder, men slap bort og gav Johan Kantzau Underretning om Sjendens Planer. Ved Jacob Sardenbergs Død 1542 blev Arreskov med Tilliggende ublagt til hans yngste Datter, Selvig Sardenberg, der senere saavidt muligt forsøgte Bøndergodset og endnu 1584 ved Magestifte med Kongen erhvervede endel Gods i Vester Hæsing Sogn og By, Stenderup By, samt Hillerslev Sogn og By. Fru Selvig Sardenberg, selv en rig Dame, blev gift med een af de rigeste Mænd i Danmark og Norge, nemlig Erik Rosenkrands til Balsø i Skaane, Kjerstrup paa Taasinge, Arreskov i Fyen, Sandvig, Semb, Næss, Dønnæs og mangfoldige flere Hovedgaarde i Norge, i hvilket sidste Land han skal have eiet 3,281 Td. Hartorn eller omtrent $\frac{1}{4}$ af hele Kongeriget, ja endog saa paa Færøerne og Shetlandsøerne havde han Jordegods: alt dette i Norge og paa Verne som Efterkommer af den norske Konge Hakon den Semte Magnusen. 1559 fik han Kgl. Bevilling paa at nyde alt sit Arvegods i Norge, paa Høtland, Færøerne og andetsteds, hvor det findes under Norges Krone, qvit og frit for al Gjestert, Sagefald og Leeding. Erik Rosenkrands var Rigsraad og efterhaanden Lehnsmænd paa Warbjerg, Bergenhuus, og tilsidt paa Dvensgaard med Næssbyhoved, Stiftets Gods og St. Hans Klosters Lehn; som Lehnsmænd i Bergen 1559—68 udmærkede han sig meget, især ved med Kraft og Klogskab at forsvare Landet imod de baade fra Syd og Nord indtrængende Svenste, der 1564 indtog Trondhjem samt Slottet Steenvigsholm med en Styrke af flere tusinde Mand, men kort efter igjen bleve uddrevne med stort Tab ved den af Erik Rosenkrands under Erik Munk til Sjornes Befaling tilføes opsendte norske Hær; 1567 plyndrede og brændte

Arreskov.

de Svenske i næsten hele det søndensjældske Norge og beleirede Aggershuus: det var da atter en Hær, der tilføes under Erik Munk sendtes til Hjælp fra Bergen af, som fordrev Fjenderne.

Arreskov opbyggede Erik Rosenkrands som en anseelig Herregaard, — hvilket den nu ikke havde været i næsten tre Aarhundreder, — og dvælede stenshylligen med Forskærlighed ved dens historiske Minder, hvorom blandt andet de tvende Portraiter med deres Indskrifter overtyde os. Hans lange Ophold i Norge har formodentlig forsinket Gaardens Bygning meget, da en saa rig Mand ellers ikke vilde have behøvet saa mange Aar til dens Opførelse. Han døde paa Arreskov 1575, hans Frue i Odense 1599, og begge bleve de begravede i Sogneskirken Øster Hæsinge. Efter Moderens Død arvede deres eneste Søn, Jacob Rosenkrands til Kjerstrup, Arreskov; han var Lehnsmænd i Hagenskov og Nyborg og døde 1616; hans Enkefrue, Pernille Gyldenstjerne, skænkede 1618 2000 Rdlr. til Oprettelsen af et Hospital i Øster Hæsinge samt 400 Rdlr. til andre Fattige i Sognet og døde 1622. Deres to Børn skulle først have skiftet 1630, idet Mindste det anseelige norske Gods; Arreskov tilfaldt Sønnen Henrik Rosenkrands, der døde i Frankrig ugift 1633, hvorefter Søsteren, Christentse Rosenkrands, gift med Mogens Søg til Kjergaardsholm, fik Arreskov med tilliggende Gods. Mogens Søg var Landsdommer i Jylland, Befalingsmand over Lund paa Mors, over Silkeborg og tilsidst over St. Knuds Kloster i Odense samt Rigens Raad; han blev 1658 tilligemed Rigsraad Christen Skeel sendt Carl Gustav imøde til Ringsted for at standse hans Marsch ved Fredstilbud, men uden Nytte; 1661 døde han i Odense. Hans Frue forsøgede sin Moders Gave til de Fattige med 400 Rdlr.: hun overlevede sin Mand og sine to Børn og døde 1679, hvorefter Arreskov kom til hendes Søsters, Sophie Rosenkrands's, Datter Elisabeth Bille, der var gift med Etatsraad Jørgen Skeel til Broholm, hvem saaledes Arreskov tilfaldt. Han døde 1696, hans Frue 1714; og af deres mange Børn fik Etatsraad Erik Skeel til Bjørnemose og Gaareville Arreskov og forsøgede Familiens Gave til Sognets Fattige med 400 Rdlr.; han døde barnløs 1729, hvorefter Søsteren Ide Skeel, Major Wulf Siegfried von Solstens Enke, arvede Gaarden, der ved hendes Død

1749 tilfaldt Sønnen, Conferentsraad Erik Skeel von Solsten til Gjelstov, Landsdommer i Fyen, der døde 1772, hvorefter hans Enke, Fru Birthe Kirstine Juel Reeds, arvede Gaarden. Hendes Nabo var Albrecht Christoffer Schaffaligky de Muccadel til Brobygaard, Kammerherre, Oberst og hvid Ridder, senere Geheimeraad, der 1769 havde taget sin Afsteed fra Militairet og samme Aar paa en ganske romantisk Maade fik sig en Kone. Han havde været Enkemand i 19 Aar og var allerede 49 Aar gammel, da han fik den Idee at frie til Enken paa Brobygaard, Christiane Sophie Ernst, der allerede havde haft to Mænd — senest Generalmajor Vintz — og rigtignok var noget gammel, men meget rig. For nu at gjøre hendes Bekjendtskab, eller i alt Fald at see hende, forklædte han sig som Bispekræmmer og gif op til Fruen med sine Varer, men hun lagde Mærke til hans usædvanlige smukke, hvide Hænder og fattede strax Mistanke om at der maatte stikke noget under; det kom da til en Forklaring, Obersten sagde sit Navn og Værende, fik Ja og holdt Bryllup kort efter. Fruen døde imidlertid allerede 1771, og den rige Enke paa Arreskov blev nu 1773 hans tredje Kone. Han var isvrigt en særdeles dygtig og driftig Landmand, udskiftede sine Byer af Fælledsffabet, udshyttede tildeels Gaardene, opbyggede mange saldsfærdige Gaarde og Huse af nyt, indførte en bedre Drift paa sine fire Hovedgaarde, — Ølstedgaard havde han kjøbt ved Auction med 33 Td. Hartkorn Bøndergods for 15,600 Rdlr., — med 3 Aars Drift og 4 Aars Hvile, og fik Kløveravlen, der endnu var en Sjældenhed, i Gang paa sine Godser, for hvilke han overhovedet sørgede meget; paa Gjelstov, Arreskov og Brobygaard opførte han Hospitaler for Godsernes Fattige eller forbedrede de allerede tilværende. Hovedgaardene forbedredes saa meget at der indavledes dobbelt saa meget Korn som tidligere; de fem Kirker paa Godserne gav han meget betydelige Reparationer, saa at de næsten vare som nye. For at kunne conservere de af ham selv erhvervede og saa meget forbedrede Godser for sin Familie, ansøgte han 1781 Kongen om Tilladelse til deraf at oprette et Grevskab, hvilket ogsaa blev bevilliget, saa at han 1783 optoges i Grevstanden, og der 1784 af hans fire Godser Arreskov, Brobygaard, Gjelstov og Ølstedgaard oprettedes et Grevskab, som fik Navnet Muccadel til Grændring om Familien

Arreskov.

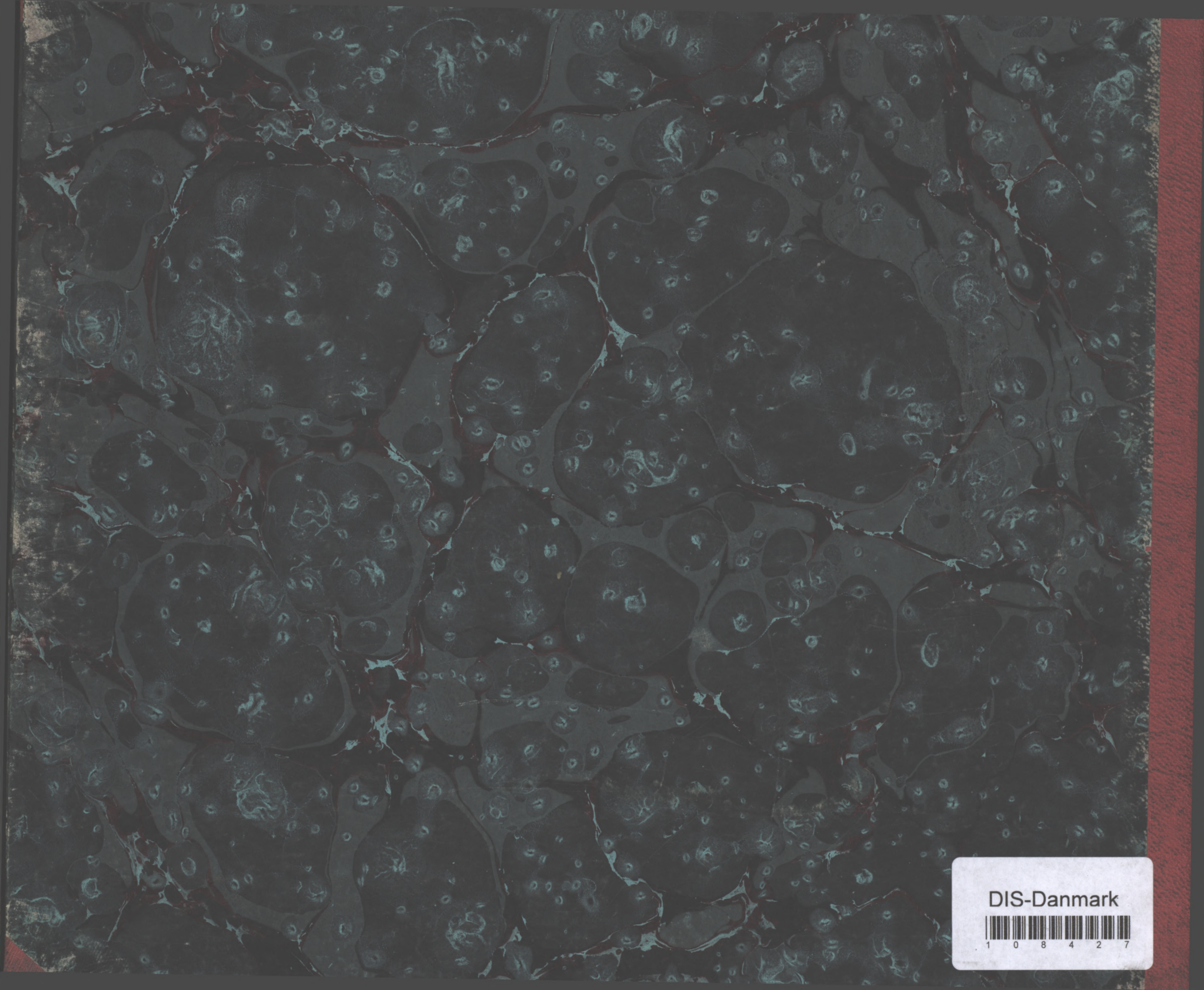

Schaffaligky eller rettere Pschovolizky's Stamslot Muccobel i Mähren, hvilket laae i Nærheden af Auspitz, Syd for Brünn, blev ødelagt i Husfiterfrigen af Johannes Ziska. Grevskabet udgjorde 1000 Td. Hartkorn af alle Slags med Birketret, fem Kirker, samt Kaldsret til Birkedommer og Skriver-Embedet og til Præstekaldene Oster Håfinge og Hillerslev, Sønder Broby, Nørre Broby og afverlende til Gøpe og Vantinge. Greven døde 1797, hvorefter hans eneste Søn, Kammerherre Grev Erik Steel Schaffaligky de Muccadel, arvede Grevskabet og boede paa Arreskov til sin Død i Aaret 1833; hans ældste Søn, Grev Albrecht Christoffer Schaffaligky de Muccadel, boede alt i flere Aar paa Brobygaard, som Faderen havde overladt ham, og er bleven boende der,

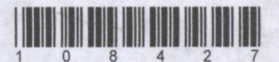
saar at Arreskov siden ikke har været beboet uden af de til Gaardens Drift fornødne Folk. Ifjor var der paa Gaarden indrettet et Lazareth for Armeens Syge og Saarede.

Arreskov udgjør 50 Td. Hartkorn fri Hovedgaardstaxt efter den gamle og 41 Td. efter den nye Matrikel; alle fire Gaardes privilegerede Ager og Eng, Skov og Møllestyks Hartkorn beløber sig til 192 Td., matr. Tiendeshartkorn 104 Td., ufrit 963 Td. Hartkorn efter den nye Matrikel, hvilket udgjør 1,259 Td. Hartkorn af alle Slags: dertil 9000 Rbd. i Bankactier. Til Grevskabet hører en Fideicommisscapital paa 44,210 Rbd., hvis Renter ere bestemte til Apanager for de yngre Børn.

DIS-Danmark

1 0 8 4 2 7